

آثار باستانی و ارزش های تاریخی

آشنایی با سلسله پیشدادیان

نویسنده: شمشاد امیری خراسانی

انتشار: ۲ فروردین ۱۳۹۲ ۳۰ دقیقه مطالعه

چکیده مقاله

سلسله پیشدادی یکی از دورانی که شاهنامه از آن سخن به میان می آورد دوره ی پیشدادیان است. شاهنامه سلسله ی پیشدادی را اولین فرمانروایی ایران معرفی و داستان های دلکش فراوانی از این دوره نقل می کند. در اوستا هم نام پادشاهان این سلسله آمده و از بسیاری از آنان به نیکی یاد شده است. برای مثال از کیومرث (که بر اساس شاهنامه اولین پادشاه پیشدادی است) به نیکی یاد می شود و زرتشتیان او را اولین انسان نیک پی می دانند. درباره اینکه آیا چنین سلسله ای به این کیفیت وجود داشته است یا خیر نظرات زیادی مطرح است. مطمئناً

سلسله پیشدادی

یکی از دورانی که **شاهنامه** از آن سخن به میان می آورد دوره ی پیشدادیان است.

شاهنامه **سلسله ی پیشدادی** را اولین فرمانروایی ایران معرفی و داستان های دلکش فراوانی از این دوره نقل می کند. در **اوستا** هم نام پادشاهان این سلسله آمده و از بسیاری از آنان به نیکی یاد شده است. برای مثال از کیومرث (که بر اساس شاهنامه اولین پادشاه پیشدادی است) به نیکی یاد می شود و زرتشتیان او را اولین انسان نیک پی می دانند.

درباره اینکه آیا چنین سلسله ای به این کیفیت وجود داشته است یا خیر نظرات زیادی مطرح است. مطمئنا پیشینه زندگی در فلات ایران به ۲۵۰۰ سال محدود نمی شود. آثار باستانی از هزاره ی هفتم قبل از میلاد (۹۰۰۰ سال قبل) و حتی بیش تر از آن در این سرزمین یافت شده است.

اگر بخواهیم پیشدادیان را با تاریخ تطبیق دهیم، به نظر می رسد، سال ها قبل از مادها و هخامنشیان قرار می گیرند. شاید بتوان گفت، زمان پیشدادیان با دوره پیش از تاریخ ایران هماهنگی دارد؛ به طوری که برخی از پژوهشگران پادشاهان پیشدادی را یک شخص ویژه نمی دانند بلکه نماد یک دوره تاریخی می دانند برای مثال آقای

فریدون جنیدی معتقد است: جمشید دوره تابندگی نژاد آریا است. و این زمانی است که خانه های مهندسی ساخته شد، عطر و دیبا و رنگ، می و دارو و سنگ های لعل و یاقوت و پیروزه شناخته شده بود.

رفته رفته این دوره ها تبدیل به اسطوره شده اند و مثلاً جمشید به صورت یک انسان ترسیم شده است و نماد یک دوره خاص تاریخی است. شاید دوره های پیش از تاریخ ایران به صورت پادشاهان در افسانه های ما ظاهر شده اند و به احتمال قوی داستان های دلکشی که درباره آن ها گفته می شود ریشه در داستان های تاریخی پادشاهان دیگر، دارد. شباهت های بین فریدون و کوروش باعث شده است، بسیاری از داستان های کوروش در قالب فریدون نقل شود. برای مثال در ذهن مردم مانده است که پادشاهی بزرگ که بسیار دادگر و نیک سیرت بوده است و آزدهاک را شکست داده، چنین و چنان کرده است؛ پس تصور کرده اند که این روایت مربوط به فریدون بوده است. اما شاید فریدون یک شخص ویژه نباشد.

در اینجا اسامی پادشاهان پیشدادی را به همراه اشاره ی کوچکی که هر کدام از آنها احتمالاً نماد چه دوره ای هستند (با ایده گرفتن از نظر آقای فریدون جنیدی) می آوریم. نام هایی که درون پرانز قرار گرفتند صورت نام آنها در اوستا و دیگر منابع است:

- کیومرث (Gaya – Maretan)

بشر نخستین و انسان های اولیه

- هوشنگ (هئوشینگه پرذات Parazata – Haoshyangha)

خانه سازی و اسکان بشر، پیدایی آتش

- تهمورث (تخم اوروپ Takhmauruoa)

رام کردن اسب، ساخت سلاح، آغاز پهلوانی و تهم تنی

- جمشید (ییم خش ثت Yima Khashaeta)

دوره تابندگی آریاها، تولید بیشتر آلات جنگی و وسایل زندگی،

رشد اقتصادی و اجتماعی جوامع

- ضحاک تازی (آژی دهاک Aji Dahaka)

دوره استیلای بیگانگان (احتمالا سامی نژادان) بر قسمت هایی از فلات ایران

- فریدون (ثرائتئون Thraetaona)

چند بهره شدن آریاها

- ایرج: شکل گیری بخش ایرانی

آغاز جنگ های بین اقوام

- منوچهر (منوش چیثرا Manush – Tchithra)

پایان یافتن موقت جنگ ها

- نوذر (نئوتر Naotara)

- زو (اوزو Uzava)

- گرشاسب یا کرساسپ (Keresaspa)

ادامه یافتن جنگ ها

یاری نامه ها و بن مایه ها:

فریدون جنیدی. زندگی و مهاجرت آریائیان. چاپ پنجم، تهران: نشر بلخ، ۱۳۸۹

عبدالعظیم رضایی. تاریخ ده هزار ساله ایران. جلد یکم

برگرفته از پردیس اهورا

ارجاع به این مقاله

شمشاد امیری خراسانی، «آشنایی با سلسله پیشدادیان»، پارسیان دژ، ۱۳۹۲.

خواندن مقاله و پیوست‌های آن در وبسایت پارسیان دژ

نشانی ثابت این نسخه:

<http://parsiandej.ir/articles/1248/pdf/پیشدادیان.pdf>

آخرین ویرایش مقاله: ۱۲ مرداد ۱۴۰۵